

GIERZWALUW (*Apus apus*) MET JONGEN IN SEPTEMBER

Dick A. Jonkers

Op zaterdag 4 september 1993 kwam de informatrice van het bezoekerscentrum Corversbos bij de trektelpost in dat gebied langs met de mededeling dat er iemand had gebeld over jonge verlaten Gierzwaluwen. Even later was er contact met mevrouw M. Plug, bewoonster van een pand aan de Mauritslaan in Hilversum, waar de Gierzwaluwen zaten. Zij vertelde, dat zij terwijl zij voordien geregeld vluchten van en naar het nest zag, al sinds ongeveer tien dagen geen Gierzwaluwen meer had gesignaleerd.

Wel hoorde zij sinds een dag voortdurend schreeuwende jongen onder het dak. Of iemand van de vogelwerkgroep even langs wilde komen, want het was al enige tijd stil onder de pannen. Harry de Rooy, ervaren klimmer en ook niet onbekend met het weer goed op de plaats terug leggen van dakpannen, was bereid om nog dezelfde avond mee te gaan. De plaats waar de jongen zaten was gemarkeerd door uitwerpselen op een dakpan. Aan de hoeveelheid daarvan viel op te maken, dat de jongen al vrij groot moesten zijn. Zij bevonden zich boven de dakpan op een richel achter de daklijst en zagen er niet uit alsof zij elk moment het loodje zouden leggen. Het waren er twee, die bijna vliegvlug waren. Van het ene jong waren vleugels en staart al volledig ontwikkeld en van het andere moesten alleen de staartpenen nog wat verder uitgroeien. Beide jongen waren zeer rustig; niet verwonderlijk na een lange hongerperiode. Van jonge Gierzwaluwen is bekend, dat zij dagen lang zonder voedsel kunnen door de lichaamstemperatuur te verlagen en daardoor weinig energie verbruiken. Deze overlevingsstrategie komt hen van pas in perioden met slecht weer, wanneer de ouders soms dagenlang van het nest wegblijven voordat zij voldoende voedsel verzameld hebben. Het zag ernaar uit, dat de ouders van deze jongen de trekdrift hadden laten prevaleren boven het verder verzorgen van het broedsel. In Hilversum waren al sinds lange tijd geen Gierzwaluwen meer gesignaleerd. De eerste broedvogels vertrokken al op 29 juni (mededeling J. Postma). Wel waren er bij de Stichtse Brug op 1 september nog exemplaren gezien en op die dag ook boven Naarden, maar deze waarnemingen hadden betrekking op doortrekkende Gierzwaluwen.

Late waarnemingen zijn niet ongewoon. Tot 1984 waren er in het werkgebied van de vogelwerkgroep negen septemberwaarnemingen en drie oktoberwaarnemingen, waarvan de laatste op 10 oktober 1982 (Jonkers et al. 1987).

Het voorkomen van Gierzwaluwen met jongen in september is extreem laat en voorzover mij bekend in Nederland nog niet beschreven. Wel zijn er late broedgevallen van over onze landsgrenzen bekend. Zo was in september 1971 in Kopenhagen nog een nest met net uitgekomen jongen aanwezig en in Engeland werden op 1 oktober 1835 nog nestjongen aangetroffen (Glutz von Blotzheim & Bauer 1980).

Op grond van de verstrekte informatie werd besloten de Gierzwaluwen niet in het nest te laten zitten maar mee te nemen omdat zij anders een wisse dood tegemoet zouden gaan. De jongen werden bij het vogelasiel van de heer M. Waaijer in Laren gebracht. Hij heeft evenals het asiel in Naarden ervaring in het grootbrengen van jonge Gierzwaluwen. Hopelijk ziet hij kans beide exemplaren vliegvlug te krijgen, zodat zij nog net de tocht naar hun overwinteringskwartier in Afrika kunnen maken.

Geraadpleegde literatuur:

Glutz von Blotzheim, U.N. & K.M. Bauer. 1980. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 9. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.

Jonkers, D.A., R.A. Kolen & J. Taapken. 1987. Vogels tussen Vecht en Eem. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Hilversum.